



זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פורים תשפ"ה שנה י | גליון מס' 573

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

רזי אמונים

רמזי אמן במגילת אסתר

מרדכי חנך את אסתר לעגות אמן

"וַיְהִי אִמּוֹן אֶת הַדָּסָה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דָּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וְאִם וְהַנְּעִרָה יָפֶת תֹּאֵר וְטוֹבֶת מְרָאָה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּה לְקַחָהּ מֵרַדְכֵי לֹו לְבַת" (אסתר ב ז)

על השאלה מאיזה גיל זוכה תינוק קטן מישראל שנפטר לחיי העולם הבא, משיב התנא רבי מאיר (סנהדרין קי ב): "משעה שיאמר אמן". לפיכך פוסק הרמ"א (או"ח כח ז): "וילמד את בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא".

לאור זאת, כן דרש רבי אליהו הכהן מאזמיר בעל 'שבט מוסר':

נקט הכתוב "ויהי אמן את הדסה" - בכתיב חסר - אותיות "אמן" (אסתר ב ז), ללמדנו כי מרדכי למד את אסתר מיד בקטנותה לעגות אמן. וממשיך הכתוב ומבאר שנהג מרדכי כך "כי אין לה אב ואם". כיון שלאסתר לא היו אב ואם שילמדוה לעגות אמן, לפיכך מלא מרדכי את מקומם - ויהי אמן את הדסה" (מנחת אליהו פרק לא, ענין פורים).

בספר 'נוטרי אמן' (ח"ב עמ' רעט) כותב על דברי השבט מוסר הללו כך: "והנה יש לנו לשים לב לעבדה המפלאה שמרדכי ואסתר בכותבם את המגלה ברוח הקדש, ראו לנכון לכתב את המלה 'אמן' את הדסה בכתיב חסר, כדי להשיענו שחונכה הטהור והקדוש של אסתר ביד מרדכי היה על ידי שהרגילה לעגות אמן".

הנוטרי אמן אף מסביר מדוע נתן מרדכי דגש לקיום הלכה זו, לפי שראו שבחונף עגית אמן יעלה בידו לבסס בלב אסתר את האמונה הטהורה, אשר בכחה תוכל לעמד בכל נסיון שיבוא עליה בחייה. ואכן אסתר עמדה בנסיונות הרבים שעברו עליה והצדיקה על עצמה דין שמים באמונה בכל מה שהתרחש עמה.

עוד מוסיף הנוטרי אמן (שם) ומבאר כי הקפדתה של אסתר על עגית אמן אף הגנה ושמירה עליה גם מבחינה גשמית, בכל המאורעות שעברו עליה בעת שגלוקחה לבית אחשורוש. לכך התכוונו בעלי התוספות (תוספות השלם' אסתר ב ז) בדרושם את הכתוב: "ויהי אמן את הדסה", כך: "אמן בגימטריה מלאך, כאלו אומר שהמלאך גדלה". כלומר, אותם מלאכים שנוצרו מעגיות אמן של אסתר הם שגדלוה ושמרו עליה בכל צעדיה, וכפי שדרשו חכמים (מדרש תהלים לא) את הכתוב (תהלים לא כד): "אמונים נצר ה'", על אלו המקפידים לעגות אמן.

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

נס פורים - בזכות עגית אמן!

ואסתר, היו מכחה של עגית אמן. ומעטו של חכם אחד מקוראינו הנאמנים שמענו רמז נאה לכך במלה 'אמן' עצמה, שכן היא ראשי תבות: "נס מרדכי ואסתר..."

ואכן, מפליא לראות כי ב'יצרות' לפרשת זכור מדגיש הפיטן את כחה של עגית אמן, באמרו: "לשווערים ולשומרים ממנים, כל היום וכל הלילה מזמנים, להזכיר קדשת נוצר אמונים, להעריך זכירת גוי שומר אמונים, ובשם ישראל מתכנים".

לאור האמור יתכן כי פנה כאן הפיטן את הקדוש ברוך הוא "נוצר אמונים", ואלו את ישראל "גוי שומר אמונים", כדי לרמז כי נס חג הפורים ארע מכת עגית אמן, שנוצר הקדוש ברוך הוא לישראל את כחה של עגית אמן של מרדכי ואסתר, והגנה זכותם להנצל מיד המן האגני.

לאור זאת מובנים היטב דברי בעל "קב הישר", שיום פטירתו חל בשושן פורים, כי אותם אורות מפלאים שלהם זוכה המזדרז לעגות אמן - הם אלו שהאירו על מרדכי ואסתר והושיעו את ישראל, ואשר לזכרם אנו מרבים בהזלזלת גרות בפורים (ראו להלן במדור 'שערי גן עדן'). כי כן, האור והשפע של עגית אמן הוא שרש ההצלה שעמדה לאבותינו בימי מרדכי ואסתר.

אחים יקרים! לכמה רחמים זקוקים אנו במינו כדי להושע מגויי הארצות הצרים וקמים עלינו! אם נאמנים עלינו דבריו של אליהו הנביא, כי בזכות המשפכים לעגות אמן נפרע הקדוש ברוך הוא מאויבי ישראל, הבה ונשכים מדי יום לעגית אמן אחר ברכות השחר, ונזכה אף אנו לראות כיצד מתגשם לעינינו הכתוב (שם ח טו): "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר".

בקריאת "להעריך זכירת גוי שומר אמונים!"

פורים שמח,

278 213 מכאול"ן

ברכות השחר בהלכה

במול בכונה בתברותא

ברכה שפראה נפשות

באותה שנה שבה התרחש ספורנו, אחר שנים את מסכת בקוריו, פנה הרבי בשקט לגבאי ובקש לערף עוד בקור אחד. הגבאי התענין: "אצל מי?" והרבי השיב: "אצל ר' זושא".

באותה תקופה כבר שמש ר' זושא כראש ישיבה בישיבת באבוב, וכששמעו החסידים שהרבי עומד לבקרו נדרכו בסקרנות. הם ידעו היטב על מצוקתו של ר' זושא אשר חלפו כתשע שנים מיום נשואיו וטרם זכה להפקד בפרי בטן. כאשר הודיע הרבי על פגנתו לבקר בביתו, הבינו החסידים כי הוא מבקש למשוך ישועה לביתו.

שוב התיישבו החסידים סביב השלחן. גם הפעם פרס הרבי מן העוגה שהנחה לפניו ופניו האירו באור מחד. כאשר נגש ר' שמיל, הגבאי המסור של הרבי, לקבל את חלקו, בקשו הרבי להכין בעבורו כוס תה.

הבקשה לא היתה שגרתית, שכן כאמור, הרבי הקפיד ללגום אך מעט בבתים שבהם בקר. הגבאי הנאמן מהר למלא אחר בקשת הרבי.

לאחר שנים הרבי לחלק פרוסת עוגה לכל אחד מהנוכחים, קרא שוב לר' שמיל. סברו החסידים כי הרבי שכח שר' שמיל כבר קבל את חלקו ומהרו להעיר על כך לרבי, אך הרבי אמר: "הוא צריך עוד". ואכן הגבאי הנאמן היה זקוק לעוד... בן יחיד היה לגבאי הנאמן והוא יחל לזכות לילדים נוספים.

עתה התפנה הרבי לכוס התה שכבר הספיקה להצטנן. הוא נטל את הכוס בידו, ברח ולגם את מחציתה. לאחר מכן נתן את עיניו בר' זושא ובר' שמיל וברך בקול רם, ברגש ובשמחה ברכה אחרונה.

"בורא נפשות רבות..." הדהדו המלים בחלל החדר והרטיטו את הלבבות.

הרבי היה שרוי בעולמות עליונים. פניו להטו באש קדש ועיניו היו עצומות בסלוידן. עיניהם של החסידים היו מרתקות לרבי ההוגה בהטעמה מיחדת את מלות הברכה בזו אחר זו עד לסיומה.

משהסתמה הברכה נשמעה מפי כל הנוכחים אמן בקול רם ובכונה עצומה.

לאחר מכן פנה הרבי לשוב אל המשך עבודת יומו, אך הספור לא נשפך מזכרונם של החסידים.

שנה לאחר מכן חבקו ר' שמיל ונות ביתו בן נוסף, וזמן לא רב אחריהם התברכו ר' זושא ונות ביתו בבת ראשונה.

כעשרים שנה לאחר מכן היו רבי שמיל ורבי זושא למחתנים, כשבנו של ר' שמיל ובתו של ר' זושא באו יחדיו בברית הארוסין. בסדור קדושין בחתנתם כבד הרבי, ויהי הדבר לפלא.

הברית ישיבה קדושה ברוח חסידות באבוב המפארת, ואף טבעי היה כי התלמידים הראשונים בישיבה שיקים יהיו שלושה עשר היתומים הללו. התלמיד האמריקאי הראשון 'מבטן ומלדה' שהצטרף לישיבה, היה בחור בן שש עשרה ששמו זושא. הוא היה בן לאחת מאותן משפחות חסידי באבוב שהתיישבו בארצות הברית מעט לפני פרץ המלחמה. עד אז למד זושא בישיבת 'תורה ודעת' שבליאמסבורג, וכשהוקמה ישיבתו של הרבי, העבירוהו הוריו ללמד בה.

זושא היה כאמור הראשון שהצטרף, ואחריו הצטרפו לישיבה עוד רבים וטובים. וכן, הישיבה החסידית, שבתחלה היתה נראית כתופעה מוזרה על אדמת החליץ של אמריקה, גדלה ושיגשגה עד מאד.

בשנים הראשונות נהג הרבי לסעד בקרבת תלמידי הישיבה, והיה שתף מלא לכל בעיותיהם ולבטיהם. כך נוצר קשר חם בינו לבין תלמידיו הראשונים, ובפרט לראשונים שבראשונים - זושא כמובן ביניהם.

שנים רבות חלפו מאז.

מנהג מיחד היה לרבי מבאבוב, לחגג את יום שושן פורים בקרב חסידיו בשמחה ובהתלהבות כביום פורים עצמו. בבקרו של יום שושן פורים לאחר התפלה, נהג הרבי לבקר את בני משפחתו הקרובה, ובהמשך נהג לפקד את בתייהם של כמה מחסידיו, כשאליו מתלויים כמה חסידים יחידים סגלה.

הרבי הכיר היטב את צרכיהם ומצוקותיהם של חסידיו, ובבקורים הנדירים הללו היה מרעיף ברכות ומעניק עידוד לאותם חסידים שהיו זקוקים לכך. רבים מהם זכו לראות ישועה גדולה לאחר אותם בקורים.

הרבי נהג בהפנסו לבית לקרא בהתלהבות "גוט יום טוב! גוט יום טוב!" כשכלו קורן משמחה פנימית ומאהבה. בעודו מוסיף לפזם "אגוט יום טוב, אגוטן פורים", היה הרבי מתישב לצד השלחן. בעל הבית היה מגיש עוגה ומשקה, וכשסיים, היו החסידים שהתלוו לרבי מתישבים סביב השלחן. הרבי היה פורס פרוסה מן העוגה, מוזג מן המשקה שלפניו לכוסות, וכל אחד מן החסידים היה נקרא בתורו לקבל את חלקו.

לאחר שנים הרבי לחלק לכל הנוכחים את מנותיהם, היה מברך בקול, החסידים ענו אמן בכונה, והרבי היה לוגם בעצמו מהמשקה, לגימה קלה בלבד, כדי לא להפנס לספק חיוב ברכה אחרונה. לאחר קריאת "לחיים" היו פוצחים כל הנוכחים בשירה וברקודים שנמשכו דקות ספורות, ואחר משיכים לפתבת הבאה...

לאחר השואה האימה שבה אבד כמעט את כל משפחתו, שב האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב אל עיר מכותו. הוא בקש למצא בה שרידים לחסידות המפארת שעד פרץ המלחמה נהלה ברמה על ידי אביו הקדוש, האדמו"ר רבי בן ציון מבאבוב הי"ד, ובשנות השואה נכחדה כמעט לחלוטין.

שלושה עשר יתומים צעירים היו כל שמצא

לאחר שנים הרבי לחלק לכל הנוכחים את מנותיהם, היה מברך בקול, החסידים ענו אמן בכונה, והרבי היה לוגם בעצמו מהמשקה, לגימה קלה בלבד, כדי לא להפנס לספק חיוב ברכה אחרונה. לאחר קריאת "לחיים" היו פוצחים כל הנוכחים בשירה וברקודים שנמשכו דקות ספורות,



האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל

הרבי בעירתו. יתומים אמללים שבדרך לא דרך הצליחו לשרד. הרבי, שאבד בשואה את הוריו ואחיו, רעייתו ושני ילדיו, ונותר לבדו עם בנו הצעיר וממשיך דרכו לימים האדמו"ר רבי נפתלי צבי, החליט לפרס את חסותו על אותם יתומים רפים ולשמש להם קאב וכאם.

בהמשך, כאשר נענה הרבי לקריאתה של קבוצת חסידים אשר הספיקה להמלט לארצות הברית עוד לפני המלחמה, לבוא להנהיגם ולהקים את ממלכת באבוב מחדש על אדמת ארצות הברית, נטל הרבי עמו את שלושה עשר היתומים שאמץ.

הרבי שאף להקים על אדמת ארצות

טוב רגע אחד שול תפלה מאלף השתדלויות
"ותבואנה נערות אסתר וסריסה ויגידו לה ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל" (ד ט)

יש להבין את הנהגתו של מרדכי: הלא לכאורה ההשתדלות הטובה ביותר שהיה עליו לעשות כדי להביא לבטול הגזרה, היא להביא לידיעת אסתר את זממו של המן כדי שתשפיע על המלך לבטלה. ואלו מרדכי לא רק שלא נהג כן, אלא אף כשבקשה ממנו אסתר להסיר את שקו מעליו כדי שיוכל לבוא לפניה - סרב. מדוע?

באר רבי אברהם ישראל משה סלומון, הרב מחרקוב:

חשש מרדכי שמא כאשר יראו אחיו היהודים כי הוא מסיר את שקו כדי לשוחח עם אסתר המלכה, יתלו את יהבם באסתר ויסיחו דעתם מהתפלה ומהתשובה. לפיכך בפר להעביר לה את הידיעה על הגזרה בסתר, באמצעות התך (נתיבות הקדש) עה"ת ומועדים עמ' קכה).

עוד באר המשגיח רבי חיים פרידלנדר:

ידע מרדכי שכדי לבטל את הגזרה - טוב רגע אחד של תפלה יותר מההשתדלות הטובה ביותר, ועל כן סרב להסיר שקו מעליו אף לשעה קלה כדי לבוא לפני אסתר ולדבר עמה. לכך אף כון הגר"א בבאורו לפסוק, שכתב על התבות "ולא קבל" כך: "לא רצה לבדל משקו אפלו רגע אחד" (שפתי חיים' מועדים ב' עמ' קפ).

להתחזק בתפלה עד גמר הישועה

"אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלוצות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו" (ו יג)

פרש המלבי"ם, כי כך אמרו להמן זרש אשתו ואוהביו:

כיון שמרדכי מזרע היהודים, הרי הוא משגח בהשגחה פרטית, ואם כן בודאי "אשר החלוצות לנפל לפניו" לא ארע במקרה, אלא משום שהוא עסוק בתפלה ותענית. לפיכך "לא תוכל לו", אלא אם כן: "נפול תפול לפניו" - עשה עצמך כאלו נפלת לפניו לגמרי, וכאשר יסבר שנושע מצרתו ויחדל מתפלתו, אזי תוכל לשוב ולנצחו, "אבל כל עוד שתלחם בו, כן ירים ידו בתפלה - והיה כאשר ירים מרדכי ידו וגבר ישראל".

ספר הצדיק רבי זאב אייזלמן:

"היה זה בעצומה של מלחמת תש"ח. באחד הימים השגה הפונה בין הצדדים הלוחמים. הגר"ז מבריסק נצל את ההפוגה כדי לצאת מביתו ולשאף קמעא מאוירה הצח של ירושלים.

בדרכו פגש באחי. כשהתענין מפיו על המצב השורר בעיר, נענה כי אמנם יום האתמול היה קשה במיוחד, שכן ההפגזות היו בו חזקות מתמיד, אף היום, ברוך ה', טוב יותר...

מששמע זאת הגר"ז הגיב ואמר: 'אתמול אכן היה המצב גורא, אף דוקא היום זקוקים אנו לרחמים מרבים. שכן בעוד אתמול הכל התעוררו להעתיר בתפלה בעקבות המצב הקשה, הרגיעה השוררת היום מסיחה את דעת ההמון וגורמת להם לשוב לסדר יומם. מקף באמת יש לדאג...'

הוסיף ואמר הגר"ז: "זהו מנהגו של עולם: כאשר רווח לאדם קמעא מצרותיו, הרי הוא נרגע ושמח, אולם באמת אל לו

לשמח בטרם תבוא עליו הישועה השלמה. שהרי כך נהג אף מרדכי היהודי - אף כי רוח לו בשעה שהחל המן לפל לפניו, בכל זאת לא שש ושמח, אלא המשיך להתפלל בשק ובתענית עד שהשלמה הישועה, כפי שדרשו חכמים (מגלה טז א) על הכתוב (לעיל ו יב): 'וישב מרדכי אל שער המלך' - 'ששב לשקו ותעניתו'" (ישאל אביך ויגדך' ח"ג עמ' ק).

תפלתו של מרדכי נענית מיד

"אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלוצות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו; עודם מדברים..." (ו יג-ד)

דרש רבי משה חיים אפרים מסדליקוב:

במסכת תענית (כה ב) מבאר כי שבח הוא לצבור כאשר תפלתם נענית מיד עם סיומה, וזאת אשר הבהירו חכמי המן זרש אשתו: "אם מזרע היהודים... לא תוכל לו", ומדוע? משום שחביבותו כה גדולה לפני המקום, עד: "כי נפול תפול לפניו - עודם מדברים" - 'ישועתם באה אליהם מיד עם סיום תפלתם (דגל מחנה אפרים' דרוש לפורים).

אסתר בקשה על עמה

"ותען אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי חן בעיניך המלך ואם על המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי" (א י)

בשתי דרכים פרש המהר"ם שיף את בקשתה של אסתר בכתוב זה:

א. במסכת בבא קמא (צב א) אמרו חכמים: "כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר - הוא נענה תחלה". אף כאן אמרה אסתר: בזכות מה "תנתן לי נפשי בשאלתי"? בזכות: "ועמי בבקשתי" - שאני כוללת את עם ישראל בבקשתך.

ב. תפלה הנאמרת שלא בכונה אינה מתקבלת. אולם אין היא נאבדת חלילה, אלא ממתנה עד שיתפול הצדיק בכונה, ותפלתו תעלה עמה את התפלות שלא נאמרו בכונה. לכך רמזה אסתר: "תנתן לי נפשי בשאלתי" - כשהתפללתי כראוי, "ועמי בבקשתי" - יחד עמה יעלו כל התפלות שהתפללו ישראל בלא כונה (דרושים נחמדים למהר"ם שיף, נדפס בסוף פרושו למסכת חליו).

תפלת אסתר כוללת כל דרכי התפלה

"ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני רגליו ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האגגי ואת מחשבתו" (א ח)

הגר"א באר, שכל דבריה של אסתר לפני המלך היו תפלה שהתפללה לפני ה', כסדר תפלת שחרית הנאמרת בכל יום יום:

"ותוסף אסתר" - כנגד פסוקי דזמרה שהוסיפו חכמים על עקר סדר התפלה; "ותדבר לפני המלך" - כנגד קריאת שמע שבה נרמזו עשרת הדברות (ירושלמי ברכות א ה), שנפתחים בכתוב (שמות כ א): "וידבר אלוקים את כל הדברים האלה"; "ותפל לפני רגליו" - כנגד תפלת "נפילת אפים"; "ותבך" - כנגד תפלת שמונה עשרה שצריכה להאמר בכונה, ועקר הפונה הוא בדמע. "ותתחנן לו" - כנגד תפלת "אלתי נצר", שבתוכה אנו מתחננים: "וכל החושבים עלי רעה, מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבתם" - כבקשת אסתר: "להעביר את רעת המן האגגי ואת מחשבתו" (באור הגר"א על מגלת אסתר).



שרידי מצבות בבית העלמין היהודי בפרנקפורט

ה'קב הישר' ט"ו באדר תע"ב

רבי צבי הירש קוֹזְדִינּוֹבֵר נולד בסביבות שנת ת"י בוילנה לאביו רבי אהרן שמואל, בעל 'ברכת הזבח'. בבחרותו קנה את תורתו מפי אביו הגדול, ואף למד תורה מפי רבי יוסף מדובנא, בעל ה'סוד יוסף'.

עקב פרעות הקוזקים נאלץ לנדוד עם אביו, ומששב לוילנה החל לעסוק במסחר וראה ברכה בעמלו. בעקבות עלילת שוא נכלא לזמן קצר, ומשהשתחרר עבר לפרנקפורט ובה התמנה למשרת רבנות.

בפרנקפורט חבר את ספרו הנודע 'קב הישר', שבמהלך השנים הדפיס בעשרות מהדורות ונחשב לאחד מספרי המוסר החשובים. בהקדמת ספרו הוא מסביר את משמעות השם שבחר לספרו: 'הישר' הן אותיות שמו 'הירש', ו'קב' - על שם ק"ב פרקי הספר וכמנין הגימטריה של שמו 'צבי'.

כחו הרב בתורת הנסתר מתגלה מתוך ספרו. המגיד מקוֹזְנִיץ היה אומר שלמוד מאמר זה מתוך הספר 'קב הישר' מסגל לעורר את נשמת האדם יותר מאשר למודו מתוך ספר הזהר עצמו ('מאיר עיני חכמים', פרשת אמרו).

ה'קב הישר' נפטר בפרנקפורט בט"ו באדר ב' שנת תע"ב ובה מנוחתו כבוד.

אור הפורים - פאורה של אמן

כך כותב המקובל האלקי רבי צבי הירש קוֹזְדִינּוֹבֵר בספרו 'קב הישר' (פרק צו), על השפעת הנפלא שלו זוכה המקפיד על עניית אמן, וחלילה להפך:

"כי כל העונה אמן בכונה וממהר לרוץ לבית הכנסת בשביל עניית אמן - זוכה לאלו שלוש מאות ושבעים נהורין על ידי עניית אמן. וכל המבזה אמן, וקל בעיניו עניית אמן - מקדימין לנשמתו שלוש מאות ושבעים קלפות, רחמנא לצלן. ומוליקין אותו לחדרי חשך וצלמות, ועליהם אמר הנביא (ישעיה נ ט): 'עש יאכלם'."

ה'קב הישר' ממשיך ומבאר כי אותם שלוש מאות ושבעים נהורין האירו על אסתר המלכה, וכרמז לאותו אור גדול מרבים אנו להדליק גרות בפורים ולהאיר באור קרות את בתי הכנסיות, ועל זה פתוב (אסתר ח טז): "ל'יהודים היתה אורה..."

כונה מיוחדת בעניית אמן

ה'קב הישר' (פרק צו) אף גלה פונה מיוחדת שיש לכוון בעניית אמן, ואלו דבריו:

"בכל מצוה ומצוה שאדם עושה, נולדים ונבראים מלאכים קדושים ממנה; ולכל מצוה שנבראים ממנה מלאכים, הם נקראים מחנה של מצוה זו. וזהו פשוט שבכל מצוה שמברכים עליה מתכנסים עליה אותו המלאכים, ועומדים סביבות המברך ושומעים הברכה ועונים אמן. ורמז לדבר: 'מלאך' הוא גימטריה 'אמן'. ולכן כשישראל עונים בברכה או בקדוש ואומרים אמן, יכוננו לאותם המלאכים שיענו אמן, כי אמן הוא בגימטריה מלאך."

ל'יהודים היתה אורה ושמחה ושישון ויקר כן תהיה לנו

את הפסוק שאמרה דבורה הנביאה בשירתה, לאחר נצחונם של ישראל במלחמת סיסרא: "בפרע פרעות בישראל - בהתנדב עם ברכו ה'" (שופטים ה ב), דרשו חכמים (תנ"א רבה יא) כך:

"מה נתנבאה דבורה לישראל? אלא כך אמרה להם: בזכות מי הקדוש ברוך הוא נפרע לישראל מאמות העולם? בבני אדם שהם משכימים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן..."

האדמו"ר רבי משה יחיאל מאז'רוב באר כי כאשר נדיק בלשון הפסוק "בהתנדב עם ברכו ה'", נראה שעקר סגולת אמן היא כאשר האדם מתנדב לשמע ברכות שאינו מחיב בהן, כדי לענות אמן אחריהן, כאותם "בני אדם שמשכימים לבית המדרש" כדי לענות אמן אחר המברכים (באר משה' שופטים עמ' קסה).



יהודים יקרים!

כמה רחמי שמים צריכים אנו כיום להושע מגויי הארצות הקמים עלינו לבלותינו! עד כמה זקוקים אנו לעת הזאת שיפרע הקדוש ברוך הוא משוגאי ישראל לבלתי השאיר מהם שם ושארית!

נאמנים עלינו דבריו של אלקי הוה הנביא, כי בזכות עניית אמן נפרע הקדוש ברוך הוא משוגאי ישראל. נשכים אם כן לעניית אמן אחר ברכות המברכים ברכות השחר בבית הכנסת, וישיב הקדוש ברוך הוא לשונאנו שבעתים אל חיקם.

"ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר - המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד."

ברכות השחר כהלכה

בקול בכונה בתברותא